

MIJN ONTMOETING MET HELEN KELLER

door MARY POS

I. In het landhuisje op Long Island.

Schooner contact dan ik gehad heb met de vrouw, die kort na haar geboorte doof en blind geworden, te leven heeft in de stikdonkere stilte van een diepen kerker, was werkelijk niet mogelijk. En al betreur ik het, dat ik Anne Sullivan, de groote paedagoge, die door haar liefde en opoffering Helen Keller maakte tot wat zij is, niet meer tijdens haar leven heb gezien, want zij is juist het vorige jaar gestorven, toch ben ik heel blij, dat ik zoo'n prachtig contact gehad heb met haar geniale leerlinge.

De ontmoeting met Helen Keller tijdens een concert ten bate van blinden, waar zij in de pauze het publiek „toesprak,” dat haar ontroerd een ovatie bracht, wat zij hoorde door haar gevoel en waarvoor zij glimlachend en buigend dankte, was heel interessant; de uren doorgebracht in haar kleine landhuis op Long Island, waren onvergetelijk, maar het schoonste voor mij van alles was het geestelijk contact, dat ik met haar mocht hebben.

Zoo heel eenvoudig sprak zij mij over hetgeen in haar hart leeft en haar geheele leven beheerscht. Polly Thompson, haar zeer verdienstelijke secretaresse, die na Anne Sullivans dood de taak van deze geheel heeft overgenomen, vertaalde de dikwijls moeilijk verstaanbare woorden, waarvan Helen Keller zich naast het spreken met haar vingers bedient. En toch is het iets wonderlijks, dat deze vrouw haar eigen taal en zelfs vreemde talen kan spreken, zonder dat ooit één geluid tot haar is doorgedrongen en zij ooit gezien heeft hóe iemand spreekt. Met den eenvoud, waarmee ik de grootsten in Amerika over het geloof heb hooren spreken, vertelde zij mij wat

Het landhuisje van Helen Keller

458

haar sterk gemaakt heeft om haar zeer moeilijken weg te gaan, namelijk de liefde van God in Jezus.

„Altijd voel ik Hem dicht bij me,” vertelde ze mij, „vooral in gevaar en verdriet. En soms, wanneer ik Hem vergeet en van Hem afdwaal, roept Hij me terug, roept me zóólang, wordt niet moede Zijn roepen te herhalen, tot ik weer vlak bij Hem ben. Nooit zal Hij ons weezen laten en den tegenspoed en het verdriet gebruikt Hij dikwijls, zendt ze ons toe om ons sterker te maken in Hem, ook sterk te maken om Zijn stralende nabijheid te kunnen genieten.

„In de donkere oogenblikken van mijn leven zing ik maar veel: Nader mijn God tot U, nader tot U.....”

En toen ze me dit alles zeide, was daar steeds die onbeschrijflijk lieve glimlach, die telkens ontroeren doet. Nooit heb ik een vrouw zóó zien glimlachen, het is of nu haar ziel niet uit haar oogen kan spreken, zij die legt in haar glimlach. Ze lachte dikwijls den middag, dat ik bij haar was op Long Island, een vrouw, die blijmoedig het leven geniet en gedragen wordt en voortgestuwd door de heerlijke taak, die zij zichzelf opgelegd heeft: anderen te helpen.

Toen ik na mijn bezoek aan haar wegging, zag ik, terwijl ik even omkeek, haar geduldig in de gang staan wachten, terwijl Miss Thompson het hek voor me opende. In de avondschemering was het of ze me glimlachend nazag. Een week later kreeg ik een persoonlijk bewijs van het meelevan van deze vrouw met anderen. Ik bezeerde me, wat zich eerst zoo ernstig liet aanzien, dat ik onverwachts naar een hospitaal moest gaan. Toen kwam daar een brief van Helen Keller, geschreven op haar schrijfmachine — feilloos, onderteekend met haar naam.

„M'n lieve vriendin,” schreef ze, „wees niet ontmoedigd als je soms denkt, dat God nu ver weg is. Ontgen je toch toe de vleugelen des geloofs en hoe verder je door de jaren reist, hoe meer je Zijn nabijheid zult bemerken. Laat je leven een schijnenden weg worden, leidend tot Hem, Wiens vriendschap niet weet van schaduw noch omkeer, gesterkt door de liefde, die je toegedragen wordt, in onzelfzuchtigheid je naaste dienend en genietend de schoonheid, die Hij je te genieten wil geven. Nooit zal God je verlaten indien je Hem werkelijk vertrouwt. Tegenspoed en donkerheid op je weg zijn dikwijls alleen slechts de schaduw van Zijn vleugelen, in Zijn naderkomen om je te sterken voort te gaan Zijn licht te brengen in donkere plaatsen en deel te hebben in Zijn plannen van liefde met de menschen. Vrees daarom niet, maar zing steeds in 't verdergaan: „Nader mijn God tot U, nader tot U, nader tot U.”

Toen ik mijn reis beëindigd had en terugging naar mijn land, gaf ze mij het boek mee over haar groote leermeesteres, Annie Sullivan-Macy. „De geschiedenis achter Helen Keller,” door Nella Braddy. In de blokletters, waarvan zij zich bedient, schreef ze er een persoonlijke opdracht voor mij in.

Dit boek, dat eenige jaren geleden verscheen, is een der interessantste, dat ik ooit las, en ik kan me indenken, dat Nella Braddy zeven jaar noodig had om het te schrijven. Het is één geweldig document van wat liefde en zelfverloochening vermag en een boek van de grootst mogelijke paedagogische waarde. Bovendien de roman van een geheel menschenleven, je vastgrijpend van de eerste tot de laatste bladzijde, een roman, bestaande uit niets dan de beschrijving van het werkelijke leven met z'n meest zonnige en ook z'n meest zwarte zijden.

Helen Keller zegt zelf van dit boek: Als ooit het innerlijk leven van een mensch moeilijk was weer te geven, dan was het dat van Annie Sullivan. Ze verborg het

achter een bijna ondoordringbare reserve. Ze sprak over zichzelf minder dan enig ander mensch, die ik gekend heb, misschien met uitzondering van mijn moeder. En voor zoover dit een sterveling mogelijk was, is Miss Braddy er in geslaagd deze terughoudendheid te door- dringen en zooals een schilder, die door het gelaat van hem, dien hij uit heeft te beelden weet heen te zien, de ziel te doen spreken tot den aanschouwer.

Iets van hetgeen mij in Amerika verteld is geworden of wat ik in dit boek over Annie Sullivan gelezen heb, wil ik u meedeelen, wetend hoe groot de belangstelling door de jaren heen in ons land was niet alleen voor Helen Keller, maar ook voor deze groote paedagoge, die Helen Keller maakte tot wat ze nu is.

DE GROOTE VAART

„Ship ahoy!”

Neem me niet kwalijk, dat ik zoo hard roep en u niet eens vraag of u er wel zin in hebt, om een trip mee te maken met een vrachtboot, een reis op de Groote Vaart. Meer dan eens gingen we naar het „visscherijtje.” Maar ik wil nu een keer wat verderop. In orde?

We vertrekken uit Amsterdam. Ginds ligt onze boot, een duizend-tonnertje. Neen, het is geen Nieuw-Amsterdam! Maar tja, zoo hebben wij er ook slechts één. Vergelijken is dus uitgesloten. Hoewel, als je onze schuit van dichtbij bekijkt, valt ze werkelijk mee. De witte brug, de hooge opbouw in de midscheeps, doet het ontegenzeggelijk. Dus? ... zullen we meegaan? ... Bravo! Het is prachtig weer op 't oogenblik, en ... als de barometer morgen of overmorgen valt, wel, dat is van later zorg. Dan zitten we in 't zelfde schuitje en moeten we varen. En met ons een eventueel weerspannige maag. Bovendien brengt dat de noodige afwisseling ...

De loods en de kapitein staan al op de commandobrug. De valreep wordt ingehaald, er wordt geroepen: Voor en achter!

Op den bak (voorschip) bevindt zich de eerste stuurman en eenige matrozen wachten op zijn bevelen. Achteruit ijsbeert de tweede stuurman met zijn mannetjes.

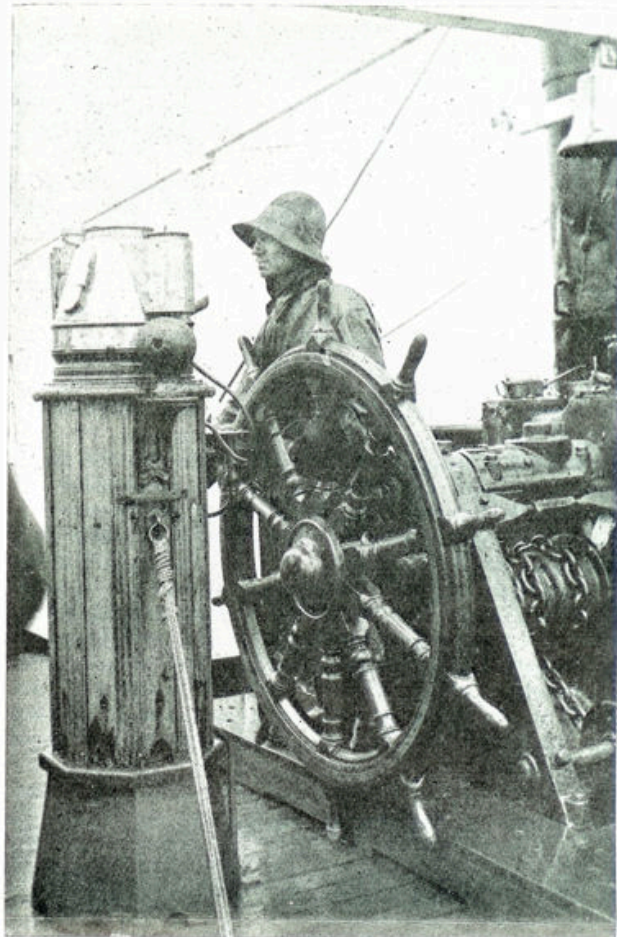
Het dunne spring en de dikke kabels worden ingepalmd. De schroef gorgelt. We varen. Ons schip zoekt langzaam, bijna tastend, een weg tusschen het schichtig kriskrassen van motorbootjes en het talmend treuzelen van diep geladen lichters. Verweg rumoert Amsterdam ... Na het schutten in IJmuiden neemt een sleepertje den loods over en glippen wij uit den greep van de kromme armen der pieren.

Buitengaats glijdt een lichte deining. Ze stoort onze organen niet. We voelen ons nauw verwant aan de zeerobben, die bezig zijn met dekwasschen. Toch schuilt ergens in een hoekje een angst-knobbeltje.

Eerst wordt er naar het vuurschip Maas gekoerst en daarna op den Noord-Hinder.

Dan steken we schuin over naar de Engelsche kust. Komt u even mee in de kaartenkamer. Kijkt maar. Op de zeekaart is de koers al uitgezet. Het schip volgt de lijn, die altijd mijlen vóór is. Pas aan het eind van de reis, bij de haven van bestemming haalt de boot de koerslijn in. Het is aan den stuurman-van-de-wacht om den juiststen koers te houden, of bij tegenslag het schip weer daarin terug te brengen. Zoo is de levensweg van ieder schip. Er zit een diepe zin achter, bij nadere beschouwing. En waarschijnlijk doelt de bootsman hier ook op, als hij zegt: „Een schip, meneer, is als een mensch ...”

Buiten donkert het al, de top- en boordslichten branden.

Op de open brug in stormachtig weer

Aan bakboord-vóór en dwars vonken vuurtorens van Zeeland. De scheepsbel klengelt drie series van twee pingen. Zes glazen, zeven uur. (Om half één 's middags wordt éénmaal geluid, één glas geslagen, om één uur tweemaal, om half twee driemaal en zoo verder, ieder half uur een slag meer tot 8 slagen toe. Dan begint weer een nieuwe ronde, dus om half 5, één glas.)

We gaan eten. Daar komt de hofmeester al om ons te waarschuwen, dat de tafel in de salon gedekt is. Met den kapitein, den chieft (machinist) en den eersten stuurman vormen we in het kleine maar gezellige achteruit een prettig koppeltje.

Later op den avond staan we vanzelfsprekend op de brug en zoeken we naar andere schepen, meeloopers of tegenliggers, ships that pass in the night ...

Dan duiken we in de kooi, luisteren even naar 't regelmatig bonken van de schroef en blijken ineens „onder zeil” geraakt te zijn. We ontwaken althans eerst, wanneer aanhoudend geklopt wordt op onze deur.

Het is Zondagmorgen, rustdag, betrekkelijk tenminste. Er wordt wachtgelopen, de matrozen hebben hun roertorn, maar hun dagelijksche werk (bikken, poetsen, schrobben, stagen vernieuwen, reparaties aanbrengen) laten ze liggen. De machinisten, de stokers en de tremmers zijn echter in de weer als altijd.

„Dat is nu het onaangename voor den zeeman,” zegt een matroos. „Bijna een jaar achtereen ben ik b.v. geen Zondag thuis geweest. Zeker, ik kan in het foksel evengoed Zondag vieren als in de Kerk. Maar u wilt me wel gelooven, dat ik blij zou zijn weer eens met vrouw en kinderen „onder het gehoor” te zitten.”

MIJN ONTMOETING MET HELEN KELLER

door MARY POS

II. De jeugd van Annie Sullivan.

Annie Sullivans vader en moeder waren Ieren, tijdens den vreeselijken hongersnood van 1847, waarbij duizenden bij duizenden Ieren uitweken naar Amerika, zelf nog maar kinderen. Ook de jaren na den hongersnood bleef de ellende groot, en een oudere broeder van den jongen Thomas Sullivan liet hem en zijn vrouw overkomen naar het dorpje niet ver van Springfield in Massachusetts, waar hij zelf reeds als boerenarbeider werkzaam was. Ze hadden geen van beiden ooit school gegaan, konden niet lezen of schrijven, en zoo was het met bijna al hun landgenooten het geval; het eenige wat de mannen voor arbeid overbleef, was het graven van slooten, het aanleggen van wegen, kloppen van steenen en het zwaarste landwerk. Ze waren bijna allen Rooms-Katholiek, en de Puriteinen, die er al woonden, schijnen ze zeer koel ontvangen te hebben.

Thomas nam met zijn vrouw Alice zijn intrek in een vervallen oud gebouw, waarin reeds vele Iersche families woonden en als hij naar zijn werk was, bleef zij er achter, zelf bijna nog een kind, heelemaal alleen in de wereld en nu ook nog in een vreemd land. Op 14 April 1866 werd haar eerste dochtertje geboren, Annie; een klein jaar later het tweede kind Ellen; en toen gebeurde het ongeluk, dat de jonge moeder voor altijd ongelukkig maakte: ze viel tegen de kachel, de pijp kwam omlaag, de kachel viel om en van dat oogenblik af had Alice, zekerlijk veroorzaakt door de volkomen onvoldoende medische verzorging, op krukken door het leven te gaan. Ze was een tener vrouwtje en niet één, die er niet van haar hield: de eerste jaren, dat ze er was, de vroolijkste van allen. Maar in zóó overstelpende mate kwam de ellende van het leven over haar, dat het tenslotte haar hart brak. Thomas, haar man, een ruwe vent, begon steeds meer verslaafd aan den drank te geraken, de armoede werd al grooter, en ofschoon ziek, want ook tuberculose begon zich bij haar te openbaren en verlamd, was haar derde kind op komst, dat geboren werd met een tuberculose heup en Jimmy genoemd werd. Annie, de oudste, had oogontsteking gekregen en er was geen geld om doktershulp in te roepen. Op raad van een buurvrouw waschte de moeder, die er zich zeer bezorgd over maakte, hoe ziek ze zichzelf ook voelde, de oogen van het kleine meisje met water, waarin geraniumblaadjes hadden gelegen, wat natuurlijk niet het minste hielp, en de prachtige blauwe oogen van het kind werden steeds erger aangedaan. Na Jimmy werd er Mary geboren, maar Ellen, het tweede kind, stierf aan hersenontsteking en een jongetje, geboren na Mary, stierf twee maanden na zijn geboorte, wat voor Annie's besef een bevrijding was, want al dien tijd had het kereltje bijna niets gedaan dan schreeuwen.

Alice voelde, dat het met haar zelf ook niet lang meer zou duren, en een buurvrouw gaf haar het doodskleed, dat ze, volgens de gewoonte van dien tijd, reeds lang geleden voor zichzelf gekocht had, want ze wist, dat er geen geld was om er een te koopen.

Er was geen geld voor een doodskleed, er was ook geen geld voor de begrafenis en niemand weet meer waar Annie Sullivans moeder begraven is.

Wel kon Annie zich nog herinneren, dat ze rijden mocht in een zwarten wagen met paarden er voor, en dat zij en Jimmy een heftige ruzie kregen wie het plaatsje mocht hebben waar je het best de paarden kon zien. Annie, een kleine kat, een fel karaktertje, dat altijd gewend was zichzelf te verdedigen, gaf haar broertje

een klap, deze schreeuwen niet tekort, en haar vader sloeg Annie in woede midden in het gezicht. Hoe vol haat was haar hartje op dat oogenblik, maar gauw vergeten als ze kon, genoten zij en haar broertje even later alweer intens van den tocht, voor het eerst van hun leven in een wagen met paarden ervoor.

De huishouding werd opgebroken. Mary en Jimmy kwamen bij familieleden, en het halfblinde meisje woonde met haar vader in een schuurtje op het erf van de boerderij van haar oom en moest trachten de huishouding voor hem te doen. Natuurlijk kwam daar niets van terecht, een poosje werd ook Annie nog in het gezin van haar oom en tante opgenomen, terwijl haar vader naar anderen ging, maar tenslotte wilden ze de kinderen niet langer houden, ze hadden zelf ook een groote huishouding. Mary, die gezond was, mocht daarom bij een andere tante komen, doch de bijna blinde Annie en de manke kleine Jim van vijf jaar met zijn zwaar tuberculose heup moesten naar het Armhuis in Tewksbury.

Daar gekomen, was het eerste, dat men doen wilde, de kinderen scheiden; het meisje naar de vrouwenafdeeling, het jongetje naar de mannenafdeeling; maar ze begonnen zóó wanhopig te schreien en klemden zich zóó aan elkaar vast, dat de man, die hen had in te schrijven, wélke hartbrekende tooneelen hij ook gewend was, het niet over zijn hart kon verkrijgen, de kinderen te scheiden. Ze mochten dien nacht tenminste samen blijven en aangezien er nergens anders plaats was, mochten ze slapen in het lijkenhuisje. Den volgenden morgen werd Jimmy een schortje voorgedaan, wat hij verschrikkelijk vond, want hij was zoo trotsch op zijn jongensbroek, dien hij nog maar korten tijd droeg, maar hij had er in te berusten, wilde hij bij zijn zusje blijven. Overdag waren ze in de afdeeling van ongeneeslijk zieke vrouwen, ze speelden er tusschen de bedden en knipten plaatjes uit, die ze tegen den muur van het lijkenhuisje plakten. Maar vooral 's avonds wanneer een petroleumlamp maar een schaarsch schijnsel gaf, verveelden ze zich niets, want dan kwamen de ratten en muizen en ander ongedierte te voorschijn en de beide kinderen kenden geen vrees: ze zaten de ratten achterna, ze luisterden vol belangstelling naar de afgrijselijke verhalen van de zieke vrouwen, waardoor andere kinderen nachten niet meer zouden hebben kunnen slapen, ze zagen de ergste dingen om zich heen gebeuren. Soms kreeg een der vrouwen een toeval, een bui van razernij of een delirium-aanval, maar ze waren aan alles tenslotte gewend. Alleen had Jimmy steeds meer pijn in zijn zieke heup, en ofschoon hij zijn leven lang niet zónder pijn was geweest, werd het nu soms toch moeilijk het zonder jammeren te dragen.

Toen kwam op een dag het allerergste moment in Annie's leven, namelijk het volkomen onverwachte sterven van haar broertje. Hij was al een poosje ziek, de bult op zijn heup was steeds grooter geworden en hij was op het laatst zóó zwak, dat hij nauwelijks meer staan kon; maar op een nacht, toen Annie plotseling wakker werd, en met haar bijna blinde oogen in de richting van Jimmy's bedje tuurde, zag ze tot haar ontzetting, dat het weg was, en oogenblikkelijk begreep ze de oorzaak.

Eerst scheen ze als verlamd. Haar lichaam schudde zóó, dat ze niet kon opstaan. Maar dan vloog ze als waanzinnig haar bed uit, rende naar buiten, rukte het lijkenhuisje open en vond op den tast af zijn bedje. Op dat oogenblik moest ze zichzelf aan den ijzeren rand vastgrijpen om niet neer te vallen. Toen voelde ze zijn lichaampje onder het koude laken, en haar kreten deden iedereen in het hospitaal ontwaken. Ze probeerden hen te scheiden, maar ze wilde hem niet loslaten, tot het tenslotte twee volwassenen gelukte haar terug te brengen, doch in haar bed kregen ze haar niet, want ze trapte en sloeg

als razend en tenslotte lieten ze haar maar op den grond liggen om tot bedaren te komen. Een van de zieke vrouwen kwam haar bed uit, ze was ook kreupel. Ze boog zich over haar heen om haar op te tillen, wat haar zelf deed schreeuwen van pijn. Dit bracht Annie tot bezinning, ze kroop omhoog en had nu de vrouw te helpen weer in haar bed terug te komen.

Zoodra het licht was, wilde ze weer naar haar broertje terugkeren, maar men zei haar zich eerst te wasschen en te kleeden en te beloven dat ze zich kalm zou houden en toen mocht ze hem zien en ze zat op een stoel naast zijn bedje en tuurde naar zijn smalle, bleeke gezichtje, omringd door donker krulhaar. Het eenige, dat ze in de wereld had bezeten . . .

En opeens sprong ze weer op, sloeg haar armen om hem heen en kuste hem, kuste hem . . . Toen hij begraven werd, rende ze achter de mannen aan, die hem wegbrachten, maar juist bij de poort hield een dokter haar tegen, nam haar bij de hand en samen volgden ze de kleine kist naar het graf. Doch toen ze den kuil dicht wierpen viel ze neer, haar gezicht in de aarde. Ze tilden haar op en een der mannen zei: „Kijk eens wat een mooie bloemen we voor zijn grafje hebben.” Ze stak ze één voor één in het zand en haar tranen maakten ze nat; daarna nam de dokter haar mee terug. Sommigen onder de vrouwen, die zelf zoo lijdten moesten, waren heel lief voor het bijna blinde, eenzame kind, en een zwakzinnig meisje wist ze over te halen, haar uren lang voor te lezen; ze was zeer weetgierig, maar kon helaas zelf geen letter meer zien. Doch ook met de verhalen over het leven van de vrouwen zelf, over hun geheele zwarte verleden, raakte ze bekend, en ze kwam op de hoogte met dingen waarover andere vrouwen hun geheele leven nimmer een woord hooren. Haar grootste wensch was, naar school te gaan en te leeren. Een der vrouwen had haar verteld, dat er zelfs scholen voor

blinden bestonden. Tijdens de jaren in het Armhuis was ze verschillende malen aan haar oogen geopereerd, maar altijd tevergeefs.

Sedert langen tijd deden de vreeselijkste verhalen over de toestanden in het Armhuis de ronde en de vrouwen waren er zeker van, dat een inspectie spoedig zou volgen. Tot zoolang moest ze wachten, maar dan moest ze den man, die het onderzoek te leiden had, zelf aanspreken en hem haar wensch mededeelen. Eindelijk vond het onderzoek plaats, ze volgde de groep heeren tijdens hun geheelen tocht op eenigen afstand, ze wist, dat dit haar eenige kans was en ze durfde den man in kwestie niet aan te spreken. Ze stonden reeds bij de groote, gele poort om te vertrekken, ze wist dat in enkele seconden haar kans om het Armhuis uit te komen voorbij zou zijn. Met den moed der wanhoop wierp ze zich temidden van de deftige groep en riep: „Mr Sanborn, Mr Sanborn, ik wil zoo graag naar school toe!” „Wat scheelt je?” vroeg een van hen verbaasd. „Ik kan bijna niet meer zien,” riep het kind. „Hoe lang ben je hier geweest?” vroegen ze haar. Ja, dat wist ze niet, maar het gevolg was, dat op zekeren dag een van het huis op haar toekwam en zei, dat ze naar school zou gaan. Maar ze had geen kleeren, want het weinige, dat ze destijds had meege-nomen, was reeds lang veel te klein geworden. Ze was radeloos van angst, dat ze nu toch nog zou moeten blijven, maar ze kreeg twee katoenen jurken en allen omringden haar met goede raadgevingen.

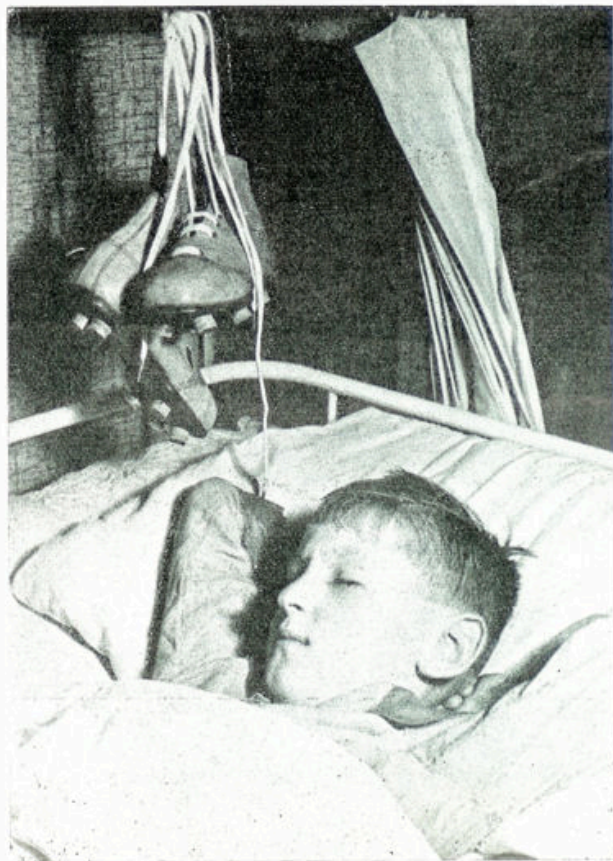
„Nooit moet je vertellen, dat je van het Armhuis komt!” en „houd je hoofd rechtop, want je bent geen haar minder dan een van de anderen.” „Schrijf ons wanneer je hebt geleerd hoe je dat doen moet.”

Zoo kwam ze op veertienjarigen leeftijd, het was het jaar 1880, in het Perkins Instituut in Boston.

„Helen Keller was toen drie maanden oud,” voegt Nella Braddy aan haar verhaal van dien tijd toe.

De schrik van de huisvrouw

De droom van een jongen

MIJN ONTMOETING MET HELEN KELLER

door MARY POS

(Slot) Gouvernante bij een doofstom,
blind meisje.

Voor al de eerste jaren aan het instituut waren uiterst moeilijk voor Anne. Ze werd onbarmhartig geplaagd door de andere leerlingen, aangezien ze zelfs haar eigen naam niet spellen kon, maar zij van haar kant gaf verschillende van de leerzessens weer véél moeite, ze was geheel ongetemd, koppig en altijd op zelfverdediging uit, wat volkomen natuurlijk was, gezien de jeugd, die ze had gehad.

In de zomermaanden als de andere meisjes naar huis gingen, wist men niet wat te beginnen met Anne, maar den tweeden zomer vond men een plaats voor haar. Ze mocht in ruil voor hulp, die ze gaf in het huishouden, de zomermaanden in een pension doorbrengen in Boston. En daar was het, dat ze door tusschenkomst van een van de huurders onder behandeling kwam van een jongen dokter Bradford, die haar door twee nieuwe operaties (de vier in het armhuis waren tevergeefs geweest) het gezichtsvermogen teruggaf, al bleven haar oogen haar leven lang het zwakke punt en al waren ze, vooral in den eersten tijd, toen ze bij Helen Keller was en veel schreide, dikwijls ontstoken.

Het was in den tijd, nadat Anne met groot succes de school had doorloopen en vol onrust had af te wachten tot er ergens een passende betrekking voor haar open kwam, dat ze door tusschenkomst van verschillende persoonlijkheden als Charles Dickens, Alexander Graham Bell, en den eminenten directeur van Perkins Instituut, Mr Anagnos in kennis kwam met de pogingen, die door een zekeren Kapitein Keller, wonende te Alabama, diep in the South, in het werk werden gesteld om een gouvernante te vinden voor zijn doof, stom en blind dochtertje van zes jaar.

Niet zoo heel lang heeft Anne er over nagedacht deze taak, die haar levenstaak zou worden, te aanvaarden. Scherpzinnig als ze was, begreep ze de ontzaglijke moeilijkheden, maar ze was jong, begin twintig, popelend om te werken, ze was zelf blind geweest, wist wat het was, ze was zelf onzegbaar eenzaam geweest en indien iemand, dan kon zij de eenzaamheid van het kleine meisje, opgesloten in een kerker van stikdonkere stilte tenvolle beseffen. Ze had bovendien een groote dosis zelfvertrouwen, de noodige eerezucht om haar taak tot een goed einde te brengen en wat men nooit achter het levendige, grillige, doortastende meisje gezocht zou hebben, een oneindig geduld.

Maar het was heelemaal geen dapper uitziende jonge vrouw, die tenslotte arriveerde in Tuscomb, de plaats in Alabama, waar de familie Keller woonde, maar een menschenkind, dat zich volkomen verloren voelde, en dat op de lange reis naar het Zuiden, zich zoo onzegbaar eenzaam had gevoeld en de toekomst zoo volkomen uitzichtloos had gevonden, dat door het vele schreien, wat ze gedaan had, haar oogen zeer ontstoken waren.

Toen ze aankwamen bij het huis van Kapitein Keller en Anne vol spanning vroeg waar Helen was, zag ze haar staan in de deuropening, haar bruine haar in de war, haar schortje vol met modder en haar zwarte schoenen met witte banden vastgemaakt. Het kind had aan de drukte in huis al lang begrepen, dat er wat stond te gebeuren en rende nu met zooveel kracht op de nieuw aangekomene toe, dat Anne omver zou zijn gegooid, als de kapitein niet achter haar had gestaan. Maar ze wilde

niets weten van een liefkoozing, ze trok haar bagage van haar weg en werd woedend, toen haar moeder probeerde deze weer terug te krijgen. Ze was veel meer dan Anne ooit was geweest een ongetemd menschenkind, maar ze had intelligentie en zelf allerlei teekens bedacht om brood te vragen of cake of ijs. Als ze haar moeder wilde hebben, legde ze haar hand tegen haar eigen gezicht, als ze haar vader riep, deed ze alsof ze een bril opzette. Anne was overgelukkig, met zoo'n gezond levenslustig kind te doen te hebben, niet bleek en ziekelijk, maar groot voor haar leeftijd; sterk, met een blozend frisch gezichtje, dat echter zoo goed als nooit lachte.

Nu woonde er in het Perkins Instituut, waar Anne haar opvoeding genoten had, ook een doofstomme en blinde vrouw, Laura Bridgman, die door het weergalooze geduld van Dr Samuel Gridley Howe, den grooten wel-doener der blinden en den leider van het instituut, vóór zijn schoonzoon, de Grieksche Dr Michael Anagnos; dit werd, weer met de wereld in contact was gekomen.

Zij was een zeer intelligente vrouw, kon de prachtigste handwerken maken, naaide haar eigen kleeren en had, toen ze hoorde, dat Anne naar de South vertrok om daar een doofstom en blind meisje te onderwijzen, een pop zoo mooi aangekleed, dat het ieder kind in verrukking zou hebben gebracht.

Anne begreep volkomen, dat ze het kind niet alleen door kracht, maar vooral door liefde moest winnen en ze was zelf daarom heel gelukkig haar de pop te kunnen geven. Van stonde aan begon ze tegelijk haar te onderwijzen, ze spelde met het vinger-alphabet „doll" (pop) in haar hand, liet haar de pop voelen, herhaalde de teekens en gaf haar het geschenk. Maar van deze eerste les kwam oogenschijnlijk niets terecht, want het kind ontstak in woede, omdat ze dacht, dat haar de pop weer werd afgenomen. „Cake" was het tweede woord dat in haar hand werd gespeld en het kind scheen de vingerbewegingen nogal grappig te vinden, tot een plotselinge driftbui om een kleinigheid haar weer heelemaal van streek bracht.

Wanneer men aan den maaltijd zat, was er geen huis met Helen te houden, ze sprong van haar stoel, graaide in alle borden en deed volkomen wat ze zelf wilde, niemand had haar ooit willen bestraffen of tot rede kunnen brengen. Toen Anne probeerde hierin verandering te brengen, werd het een groot spektakel, alle huisgenooten liepen van tafel, het kind probeerde van woede Anne's stoel onder haar vandaan te trekken, maar toen ze eindelijk begreep niets door dit alles te winnen en alle anderen de kamer verlaten bleken te hebben, klom ze van nieuwsgierigheid op een stoel, om uit te vinden wat de nieuweling eigenlijk uitvoerde. Maar ze bleef volkomen onhandelbaar.

Zoo ging het met alles. Toen ze 's nachts bij Anne moest slapen, liet ze zich aan de andere zijde van het bed er weer uitvallen, sloeg en schopte, en het duurde twee volle uren, eer Anne het kind eindelijk volkomen uitgeput bij zich in bed had. Soms was Anne bijna radeloos. Maar op het alleronverwachtst, iets wat geen mensch had durven droomen, ongeveer twee weken na Anne's komst, scheen er iets in het kind te veranderen.

In een brief schreef Anne, het was 20 Maart 1887: Mijn hart zingt van vreugde dezen morgen. Er is een wonder gebeurd. Het licht van begripen is in het verstand van mijn kleine leerlinge doorgedrongen, alle dingen zijn er plotseling door veranderd. De kleine, wilde creatuur van twee weken geleden is een vriendelijk kind geworden. Ze zit bij me terwijl ik schrijf, met een tevreden gezichtje en haakt een langen ketting van Schotsche wol, erg

trotsch op het feit, dat ze dit geleerd heeft. Toen de ketting zoo lang was, dat die over de geheele kamer reikte, klopte ze zichzelf van blijdschap op den arm en drukte dit eerste werk van haar handen vol liefde tegen haar gezicht.

Bij elk voorwerp spelde Anne den naam in haar hand en om haar ambitie te verhoogen had ze op een morgen den kleinen negerboy, die in huis werkjes deed, ook laten komen om hetzelfde te leeren. Helen had er reuzeplezier in, wanneer hij het niet zoo gauw kon als zij, ging hem zelfs voordoen, maar wanneer hij er dan in slaagde zelf ook de teekens te vormen, klopte ze hem van pure blijdschap hardhandig op zijn wollen hoofd, zoodat Anne zeker geloofde, dat de latere fouten, die hij maakte, opzettelijk gebeurden, om aan de tevredenheidsbetuiging te ontkomen!

Anne en Helen woonden zoolang in een klein huisje vlakbij, opdat het kind zou weten volkomen afhankelijk van haar onderwijzeres te zijn. Op een morgen bracht haar vader haar z'n kleinen hond een oogenblik, maar ze had altijd erg ruw met hem omgegaan, dus de hond had er niet veel zin in naar hem toe te komen. Helen voelde meestal den zachtsten voetstap en toen ze dan ook de nabijheid van het hondje bemerkte, smeed ze de pop,

die ze juist haar morgenbad gaf, in de waschkom, rende op het dier toe en probeerde Belle met zijn pooten dezelfde teekens te doen maken, als zij met haar vingers deed, het spellen van den naam „pop”!

Zoo ging het kind leerende verder, overal waarheen Anne haar mee nam, spelde ze haar de namen van alles waarmee ze te maken kregen, in haar hand. Zoo stonden ze bij de pomp, lieten het koele water over Helen's kleine hand loopen en dan kwam de naam in vinger-teekens er weer achteraan.

En opeens drong het tot het kind door, dat zoo alles in de wereld zijn vasten naam had, en er een ontzaglijke orde rondom haar heerschte inplaats van een duistere chaos. Ze liet zich op den grond vallen en vroeg hoe dat heette en wees op alles wat ze rondom zich voelde en wist en wees tenslotte op Anne, en Anne spelde in haar hand „teacher,” onderwijzer of bij ons onderwijzeres. Nooit anders heeft Helen Anne genoemd dan „teacher,” haar geheele leven door.

Zoo werd het leven van Anne Sullivan en Helen Keller één onafscheidelijk geheel. Het kind werd groter en groter, groeide op tot een intelligente jonge vrouw, die in het middelpunt van de belangstelling der geheele wereld kwam te staan. Ze studeerde zelfs in Cambridge, haar „teacher” altijd naast haar, doorgevende wat de professoren leerden. Ze haalde haar graad „cum laude,” kolommen druks werden aan haar gewijd, altijd was het Helen en nog eens Helen, en Anne Sullivan bleef volkomen op den achtergrond, zóó zelfs, dat bij de promotie van Helen en 96 andere vrouwelijke studenten in niet één der speeches, één woord aan de vrouw werd gewijd, die haar geheelen studietijd met haar gedeeld had en door wie het alleen mogelijk was gemaakt, dat Helen studeeren en promoveren kon.

Hun liefde tot elkander was volkomen, hun vreugden vele, maar ook hadden ze dikwijls tegenwerking te overwinnen, en de zorgen, vooral de financiële zorgen waren vaak groot. Want geen van beiden hadden ze geld, en wat er binnenkwam uit verschillende bronnen, zoo bijvoorbeeld door de boeken, die Helen schreef: „De geschiedenis van mijn leven” reeds in haar studententijd, de film, die van haar leven gemaakt werd, enzovoorts, ging grootendeels weer weg voor andere misdeelden. Ze waren beiden vol bereidheid anderen, die het moeilijk hadden te helpen, dat er geen cent voor hun toekomst overbleef. Maar ze zijn er toch gekomen. Ze hebben groote reizen gedaan, later vergezeld door Polly Thompson, de onafscheidelijke begeleidster van nu, waarop Helen steeds weer sprak ten bate van de blinden; ze hebben onvermoeibaar gewerkt, hadden een geweldige correspondentie te voeren en de aanvragen tot spreekbeurten waren altijd zóóvele, dat er nooit aan alle voldaan kon worden. Helen schreef

Een reproductie van de foto, die de schrijfster van dit artikel ontving van Helen Keller, voorzien van een eigenhandig geschreven opdracht.

meer boeken, waaronder een over haar geloof. Ze werd vele malen eere-dokter, is geëerd en gehuldigd als bijna geen tweede vrouw in de wereld en werd ontvangen in koninklijke paleizen, ze mag zich in de vriendschap der allergrootsten verheugen, één van hen als zij is. Onder de drie grootste, thans levende Amerikanen, werd haar naam genoemd, maar met evenveel recht kan men haar noemen als een der eenvoudigste, geloovige menschen, die er in de wereld gevonden worden. Een vrouw van zeldzamen zielenadel.

En daarbij de vrouw met den liefsten glimlach, dien ik ooit ontmoet heb.

Maar bovenal de vrouw, die door haar leven het groote voorbeeld is voor allen, die door tegenslagen getroffen worden. Die zich niet blind staart op hetgeen ze mist, maar steeds ziet naar hetgeen haar gelaten is en daarmee gewoerd heeft op een wijze, die allen bezielen moet om ook te trachten mét hetgeen men bezit, eigen leven zulk een rijken inhoud te geven, dat het ontelbare gees-

telijk armeren mede rijk maakt, dat er zulk een gloed van uitgaat, dat honderden, die door de kilheid van het leven verkleumden, er zich weer aan warmen kunnen. Helen Keller is een vrouw, levend met den zonneshijn in haar hart, afstralend op haar gezicht, zon brengend in het leven van menschen, die nooit de zon in werkelijkheid gezien hebben, die net als zij, hebben te leven in een stikdonkerheid, die wij ons alleen maar kunnen indenken.

Ik zie Helen Keller onbetwist als de grootste vrouw van onzen tijd, wier leven één lichtend spoor is en het is met groote dankbaarheid en ontroering, dat ik de nagedachtenis huldig van die andere vrouw, Anne Sullivan Macy, die door haar algeheele zelfopoffering uit het ongetemde, verwilderde kind deze vrouw deed groeien, groot in kennis, groot in begrijpen, groot in dulden, groot in liefde, maar het allergrootst in haar gelooven.

DE ZOETELAARSTER

Het penseel van Govaerts heeft de herinnering bewaard aan een figuur, die in de legers van vroeger een voorname rol speelde.

Tal van vrouwen, soms vergezeld van haar mannen, trokken met de troepen mee en verdienden het brood door de soldaten te verzorgen.

Ze werden zoetelaarsters genoemd naar de „zoopjes" die ze tapten, maar de meer algemeene naam was marketenster. De naam is afkomstig van het Deutsche Marktender, dat weer is afgeleid van het Oud-Italiaansche Mercatante, dat koopman beteekent.

In hutjes of armoedige tenten oefenden ze haar bedrijf uit. Wat thans de cantine is, was vroeger de tent van de marketenster. Dáár vond de soldaat, na moeizame marschen, een zeer begeerde verpoozing. Behalve voor bier of andere dranken zorgde de zoetelaarster ook voor Spaansche pijpen. Vol met tabak verhuurde ze zoo'n pijpje, dat de soldaat op zijn gemak uitrookte, om het daarna weer terug te geven.

De Spaansche soldaten hadden de gewoonte van „toeback-zuigen" in West-Europa in zwang gebracht. Zij hadden dat afgezien van de Indianen der Kleine Antillen, kort na de ontdekking van Amerika. Bij de tent van de zoetelaarster was verder gelegenheid tot dobbelen, waarbij de trom vaak als speeltafel diende. De waard zorgde er voor, dat hij een oogje in 't zeil hield, want werd er oneerlijk gespeeld of liep het spel op vechten uit, dan liep de zoetelaarster groote kans door den provoost of één van zijn stokbewaarders uit het kamp gezet te worden. Daarmee was hij dan meteen z'n broodwinning kwijt.

Ook levensmiddelen werden aan de soldaten verkocht en soms moesten zij ook het door hen geleverde vleesch bereiden.

Aan de marketenster was verder ook opgedragen de zorg voor de wasch der soldaten. De legerleiding bemoeide zich daarmee absoluut niet. De soldaat ontving z'n soldij en moest nu zelf maar zien hoe hij door het leven kwam. Bij het vaak ruwe kampeven was de tent van de zoetelaarster zijn eenige toevlucht. Daar kon hij het leed van den oorlog voor een wijle vergeten.

Was een zoetelaarster iemand met een hart, wie het

niet uitsluitend om gewin te doen was, dan zorgde zij voor den soldaat als een moeder.

Maar er waren ook andere en vaak is het voorgekomen, dat marketenster dienst deden als spionnen van den vijand. Het behoeft nauwelijks gezegd, dat bij het ontdekken van zulke praktijken de doodstraf op de zoetelaarster werd toegepast.

Daarom werden de zoetelaarsters en de marketenster in den lateren tijd officieel aangesteld en waren ze onderworpen aan de krijgsartikelen.

Soms droegen ze uniformen en moesten ze tegen een vaste belooning zorgen voor de verpleging van de manschappen en hun paarden.

De schilderij van Govaerts laat duidelijk zien, hoe goedmoedelijk het er bij de oude zoetelaarsters naar toe ging. Zóó was het nog in den Franschen tijd. Maar in den loop van de negentiende eeuw werd dit beeld geheel gewijzigd. De veldkeuken kwam in gebruik; het legerzelf zorgde voor de verpleging van den soldaat en cantine en militair tehuis trachtten verpoozing en ontspanning te brengen in het leven van den soldaat.

Was de soldaat vroeger geheel aan zichzelf overgelaten, in den nieuweren tijd zorgde de legerleiding voor alles en bekend is het woord, dat keizer Napoleon III sprak, vóórdat de Fransch-Duitsche oorlog uitbrak, n.l. dat er in zijn leger geen knoop aan een slobkous ontbrak.

En tóch — de marketenster heeft een taai leven: ze bestaat nog.

'n Paar jaar geleden heeft het garnizoen te Bergen-op-Zoom zijn marketenster gehuldigd, omdat zij vijftig jaar lang den troep gevolgd was en de mannen van versnaperingen had voorzien. Uit waardeering heeft toen het geheele garnizoen voor dit oude vrouwtje gedefileerd.

Het zijn thans echter geen biertjes en borreltjes meer, die ze levert, ze zorgt niet meer voor de wasch en het voedsel. Zij levert thans reepen chocolade, sinaasappels, sigaretten, enz.

Nu onze jongens weer in de buurt van de landsgrenzen zijn opgesteld, leeft ook het oude bedrijf weer op. Evenals vroeger, wordt ook thans de troep weer vergezeld door kooplui, meest opgeschoten jongens, die bij elke rustpauze hun waar aan den man trachten te brengen. Oude en nieuwe tijd reiken elkaar in deze „venters" de hand.

P. DE ZEEUW J.G.20